

Valtiovarainministeriö
Anu Rajamäki
Snellmaninkatu 1 A, PL 28
00023 Valtioneuvosto

VM073:00/2016

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrittäjävähennyksestä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä lausuntoa luonnokseen hallituksen esitykseksi yrittäjävähennyksen säätämiseksi.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on tehdä Suomesta kilpailukykyisempi muiden toimien ohella myös yrittämisen, omistamisen ja investoimisen verotusta uudistamalla. Hallitusohjelman mukaan yritysmuodoille, joita vuonna 2014 toteutettu osakeyhtiöitä koskeva yhteisöverokannan alennus ei koskenut, otetaan käyttöön niin sanottu yrittäjävähennys. Yrittäjävähennys keventäisi näin ollen yksityisten elinkeinonharjoittajien eli toiminimien, henkilöyhtiöiden eli avointen- ja kommandiittiyhtiöiden sekä maatalousyhtymien että maa-, metsä- ja porotalousyrittäjien verotusta. Taustalla on SAK:n näkemyksen mukaan osin virheellinen ajatus, kuten jäljempänä tulemme esittämään, että näiden yritysmuotojen verotus ei tällä hetkellä olisi tasapuolista osakeyhtiöiden verotuksen kanssa. Yrittäjävähennyksen on esitetty kompensoivan eroa, joka eri yritysmuotojen välille on syntynyt, kun pääomaveroa on korotettu, mutta vain osakeyhtiöiden yhteisöveroa alennettu 20 prosenttiin.

Lausunnolla olevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan tuloverolakiin otettavaksi säännös yrittäjävähennyksestä. Tuloverolakia muutettaisiin siten, että elinkeinotoiminnan, maatalouden ja porotalouden tuloksesta vähennettäisiin verotuksessa viisi prosenttia, kun tulos otetaan huomioon luonnollisen henkilön tai kuolinpesän verotuksessa. Toisin sanoen esimerkiksi elinkeinotoiminnan yritystulosta vain 95 prosenttia olisi yrittäjälle veronalaista. Elinkeinotoiminnan tulosta 5 prosenttia olisi siis yrittäjälle kokonaan verovapaata. Tämän jälkeen yrittäjän veronalainen tulo jaettaisiin nykyiseen tapaan yrittäjän ansio- ja pääomatuloksi. Lisävähennys tehtäisiin verovuoden tulosta, josta on vähennetty verotuksessa vähennyskelpoiset menot ja vanhat tappiot.

Metsätalouden verotuksessa otettaisiin huomioon vastaavansuuruinen vähennys. Yhtymästä saadun tulon osalta vähennystä ei tehtäisi, jos yhtymässä on yhteisöosakas.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2017 alusta. Muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa.

Työllisyys- ja työehdot osasto/MTa/HP

17.8.2016

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Elinkeinonharjoittajille, henkilöyhtiöille, maa- ja metsätalouden sekä porotalouden harjoittajille verotuksessa myönnettävän viiden prosentin lisävähennyksen arvioidaan vähentävän verotuloja vuositasolla noin 128 miljoonalla eurolla.

SAK:n kanta esitettyyn yrittäjävähennykseen

SAK:n näkemyksen mukaan yrittäjävähennystä ei tulisi toteuttaa. Malli, jossa jostain tulosta vain osa olisi veronalaista, olisi verojärjestelmässämme poikkeuksellinen, eikä sitä voida pitää hyväksyttävänä. Veropohja tulee säilyttää laajana, eikä siihen tule tehdä tällaisia keinotekoisia aukkoja. Lisäksi kaavailtu lisävähennys monimutkaistaisi verojärjestelmäämme.

Kuten hallituksen esitysluonnoksessakin on mainittu, *"elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä sekä maataloutta verotetaan erilaisessa järjestelmässä kuin osakeyhtiöitä ja niiden omistajia. Tämä perustuu yritysmuotojen toiminnan erilaisuuteen eikä verotuksessa voida saavuttaa täyttä tasapuolisuutta järjestelmän rakenteita muuttamatta"*. Yrittäjävähennys ei poistaisi rakenteellista eroa eri yritysmuotojen välillä eikä muutoinkaan olisi niin merkittävä, että se tosiasiassa auttaisi pienyrityksiä tai itsensä työllistäjiä esimerkiksi investoimaan tai työllistämään muita.

Toiminimet ja henkilöyhtiöt voivat jo nyt tehdä verotuksessaan niin sanotun toimintavaruksen maksamistaan palkoista. Toimintavaruksen suuruus on enintään 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista. Tämän lisäksi 30 prosenttia palkoista lisätään elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen, jonka perusteella tehdään yritystulon jako pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin eli käytännössä työntekijöille maksetut palkat kasvattavat yrittäjän pääomatuloa. Osakeyhtiö ei voi tehdä vastaavaa toimintavarausta. Toimintavaruksen voidaan siis osaltaan katsoa kompensoivan edellä mainittua osakeyhtiöiden ja muiden elinkeinonharjoittajien verotuksen eroa.

Maatalousyrittäjillä on lisäksi verotuksessa mahdollista tehdä niin sanottu tasausvaraus sekä metsätalousyrittäjillä vähentää metsätalouden pääomatulosta metsävähennys sekä lisäksi menovaraus.

Lisäksi on huomioitava, että liikkeen- ja ammatinharjoittajat sekä maatalousyrittäjät voivat jo nykyainsäädännön mukaan optimoida verotustaan valitsemalla, mikä osuus jaettavasta yritystulosta katsotaan hänen pääomatulokseen. Pääomatulon määrä on yleensä 20 prosenttia elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta, mutta yrittäjä voi myös valita pääomatuloksi 10 prosentin vuotuista tuottoa vastaavan osuuden nettovarallisuudesta. Vaihtoehtoisesti yrittäjä voi vaatia, että yritystulo katsotaan kokonaan ansiotuloksi. Tällainen vaatimus yrittäjän kannattaa tehdä, jos ansiotulojen veroprosentti alittaa 30 prosenttia, joka on pääomatuloverokanta alle 30 000 euron pääomatuloista. Yrittäjän on tällöin kannattavampaa vaatia suurempi osa tuloista ansiotuloksi kuin

pääomatuloiksi. Kuten hallituksen esitysluonnoksen 1.4 Nykytilan arviointi –kohdassakin on esitetty *”verotusaineiston verovuoden 2014 tietojen perusteella valtaosa elinkeinoharjoittajista on pienen nettovarallisuuden ja pienten tulojen yrityksiä. Noin 77 prosentilla verotettavaa voittoa tuottavista elinkeinoharjoittajista vuotuinen tulos oli alle 30 000 euroa. Henkilöyhtiöiden osalta vastaava luku oli 79 prosenttia ja maatalouden osalta 87 prosenttia”*.

Käytännössä yrittäjävähennys näin ollen keventäisi vain hyvin ansaitsevien liikkeen- ja ammatinharjoittajien, maa-, metsä- ja porotalousyrittäjien sekä henkilöyhtiöiden yhtiömiesten verotusta. Ammatinharjoittajina toimii edelleen tyypillisesti esimerkiksi pääosa yksityisvastaanottoa harjoittavista lääkäreistä. Kampaajan tai pienviljelijän verotukseen vähennyksellä ei ole juurikaan merkitystä, koska jaettava yritystulo jää heillä tyypillisesti muutoinkin alhaiseksi kulujen vähentämisen jälkeen ja valtaosalla heistä se verotetaan pääsääntöisesti ansiotulona. Kuten hallituksen esitysluonnoksessakin on mainittu, *”pääosassa tapauksia veronkevennyksen yrittäjäkohtainen määrä jää vuositasolla varsin vaatimattomaksi, minkä vuoksi ehdotetulla vähennyksellä ei arvioida olevan merkittäviä yritystoimintaa kasvattavia vaikutuksia”*.

SAK:n näkemyksen mukaan ei voida pitää tarkoituksenmukaisena ja hyväksyttävänä, että tässä taloudellisessa tilanteessa yrittäjävähennyksestä hyötyisivät *”euromääräisesti eniten harvalukuiset suurituloiset yritykset, joilla yritystoiminnan tuottama tulo verotetaan suureksi osaksi ansiotulona”* (SAK:n käsityksen mukaan esimerkiksi ammatinharjoittajalääkärit) sekä *”suurituloiset yritykset, joiden tulo verotetaan pääosin pääomatulona”*, kuten hallituksen esitysluonnoksen kohdassa 3.1 Taloudelliset vaikutukset esitetään.

Lisäksi voidaan pitää täysin kestäättömänä perusteluna yrittäjävähennyksen säätämiseksi hallituksen esitysluonnoksessa esitettyä seikkaa, että *”ehdotettu lisävähennys voisi näin ollen kaventaa tähän joukkoon kuuluvan yrityksen (eli esimerkiksi edellä mainittujen suurituloisten henkilöyhtiöiden sekä liikkeen- ja ammatinharjoittajien) sekä vastaavanlaisen nettovarallisuuden ja tulojen osakeyhtiön ja sen omistajien (eli käytännössä listaamattomien osakeyhtiöiden ja niiden omistajien) verokohtelun välistä eroa”*. Hallituksen esitysluonnoksen Tulonjakovaikutukset –kohdan mukaan yrittäjävähennys kasvattaisi näin ollen tuloeroja, koska sen verotusta keventävät vaikutukset kohdistuisivat euromääräisesti tarkastellen voimakkaammin harvalukuisiin suurituloisiin yrityksiin kuin runsaslukuisiin pienituloisiin yrityksiin. Tällaista suoraa tulonsiirtoa ja uutta verotukea ei voida pitää hyväksyttävänä.

SAK:n näkemyksen mukaan edellä esitetyn perusteella yrittäjävähennyksen säätämisestä tulee luopua kokonaan.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry